

8. Маркелова Т. В. Семантика оценки и средства ее выражения в русском языке / [учебное пособие по спецкурсу]. – М. : МПУ, 1993. – 126 с.
9. Мислива-Бунько І. Я. Складні слова в мові сучасної української преси: структура та стилістичні функції : дис.. канд. філол. Наук : 10.02.01 / Мислива-Бунько Іванна Ярославівна. – Луцьк, 2014. – 276 с.
10. Навальна М. І. Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст.: [монографія] / М. І Навальна. – К., Інститут української мови; Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с.
11. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського / ред.: Н. Л. Іваницька. – Вінниця, 2008. – 279 с.
12. Соловій У. В. Оцінно-образна номінація у структурі художнього тексту (на матеріалі української “малої прози” кінця ХІХ – початку ХХ століття) : дис.. канд. філол. наук: 10.02.01 / Соловій Уляна Василівна; Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2003. – 218 с.
13. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : [монографія]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.

Коргун Д.В.

студентка,

Науковий керівник: Якуба В.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Гуманітарний інститут

Київського університету імені Бориса Грінченка

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ В СУЧАСНОМУ КАНАДСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

Дана стаття присвячена виявленню стратегій, тактик, прийомів впливу на громадську думку щодо України, а також аналізу способів їх реалізації в текстах канадського медійного дискурсу. У наші завдання входять аналіз текстового матеріалу, виявлення мовленнєвих засобів, що реалізують прийоми, які можна об'єднати в тактики маніпулювання, а потім в стратегії.

Для аналізу нами була використана стаття «Domestic politics and Ukraine» [6] (опублікована в канадській щоденній газеті «Ottawacitizen» 3 березня 2014 року), яка присвячена темі зовнішньої політики Канади щодо України.

Масова комунікація, представляючи собою складний, багатоаспектний феномен, є як і сферою розваг та споживання інформаційного продукту, так і одним з тих просторів, в яких люди створюють і поділяють життєві орієнтири, цінності, знання, що в сукупності зумовлює не тільки їх інформаційну обізнаність та оцінку актуальних подій, а й їх повсякденне життя і картину світу.

Дослідження функціонування дискурсу і, зокрема, медіа-дискурсу та його впливу – один із основних напрямів світової лінгвістики. Загалом, тематикою дискурсу й медіа-дискурсу займаються Т. А. ван Дейк, Г. Г. Почепцов, В. З. Дем'янков, В. І. Карасик, А. В. Полонський, Т. Г. Добросклонська, М. Р. Желтухіна.

А. В. Полонський зазначає, що сьогодні артикулюються як мінімум два підходи до визначення медіадискурсу. Відповідно до першого, медіадискурс – це специфічний тип мовленнєво-мислительної діяльності, характерний виключно для інформаційного поля мас-медіа. Відповідно до другого підходу, медіадискурсом вважається будь-який вид дискурсу, реалізований в полі масової комунікації, що продукується ЗМІ [5, с. 151-160].

Ми схильні дотримуватися другої точки зору, інтерпретуючи медіадискурс як тематично сфокусовану, соціокультурно обумовлену мовленнєвомислительну діяльність в мас-медійному просторі. Принциповою відмінністю цього типу дискурсу є те, що крім виробництва певних знань, оцінок об'єктів і їх образів як результату мовленнєвомислительної діяльності він створює уявлення про способи трансляції знання.

Вплив інформаційного потоку на свідомість людини є незаперечним фактом. Феномен маніпулювання визначають як прихований вплив на адресата, метою якого є отримання будь-якої вигоди. Здійснивши аналіз визначень даного явища, Е. Л. Доценко запропонував варіант, на який ми спираємося в рамках дослідження. На думку автора, маніпулювання – це «вид психологічного впливу, майстерне виконання якого веде до прихованого виявлення в іншій людини намірів, які не збігаються з її актуально існуючими бажаннями» [1, с. 23].

Маніпулювання є комплексним явищем, його реалізація здійснюється через використання деяких стратегій і тактик. Під стратегією, відповідно до визначення, запропонованим О. С. Іссерс, ми розуміємо «комплекс мовних дій, спрямованих на досягнення комунікаційної мети». Стратегія є план реалізації окремих прийомів

її здійснення, тому під тактиками маніпулювання ми розуміємо окреме явище, конкретний хід, окремий інструмент реалізації загальної стратегії [2, с. 543]. Поняття стратегія і тактика пов'язані родовидовими відношеннями. О. С. Іссерс пропонує таку ієрархію термінів: стратегія – тактика – прийом – хід.

В рамках аналізу, представленого в даній статті, ми спиралися на класифікацію стратегій, розробленою О. Л. Міхальновою.

О. Л. Міхальова виділяє стратегії на пониження, на підвищення і стратегію театральності. Перші два типи стратегій класифіковані по виду емоційного ефекту впливу на адресата. Стратегія на пониження пов'язана з формуванням негативної оцінки об'єкта у жертви маніпулювання через пониження статусу даного об'єкта. Стратегія на підвищення орієнтована на створення зворотного ефекту, з її допомогою маніпулятор домагається симпатії адресата маніпулювання через створення позитивного образу [4, с. 175-183]. Виділення стратегії театральності здійснюється на основі наявності в тексті експресивних мовних засобів.

Мовні засоби пропонують маніпулятору широкий набір прийомів, які можуть реалізовувати різні тактики і стратегії. Інструментами мовленнєвого маніпулювання можуть бути фонографічні, лексичні засоби, морфологічні категорії, синтаксичні конструкції, текстові категорії, тощо.

Найширший пласт мовних засобів маніпуляції репрезентований на лексичному рівні. Розглянемо наступні приклади використання мовних засобів.

Вже перший абзац обраної для аналізу статті містить стилістичний засіб порівняння, який має негативне значення і представляє Україну як країну третього світу: “In the past week, expert commentators have gradually added valuable context showing how and why this country that Bloomberg BusinessWeek reported was “*as poor as Paraguay and as corrupt as Iran*” matters so much to the world.” Але відразу ж, вираз *matters so much to the world* створює позитивне ставлення до України, адже вона є важливою для світу. Саме тут реалізується тактика «презентації»: представлення когось чи чогось у привабливому вигляді.

Варто також відзначити, що газета «Ottawacitizen», використовуючи наведене вище порівняння, послуговується цитатою нью-йоркського щотижневого ділового журналу «Bloomberg BusinessWeek», не називаючи особисто Україну бідною,

як Парагвай і корумпованою, як Іран, і, таким чином, переносячи відповідальність за цю негативну характеристику на інше інформаційне джерело, а себе позиціонуючи лише як позитивно налаштованою стосовно України.

Наведемо наступні приклади: “*Canada was the first NATO member to recognize Ukraine’s independence, and has supported Ukraine’s aspiration to join the alliance. Canada was a vocal proponent of Ukraine’s successful bid to join the World Trade Organization.*”, “*Canada’s sustained commitment to Ukraine, expressed in words and action*”. Тут реалізується тактика «неявної самопрезентації»: вираження ставлення побічно, без прямого надання об’єктові позитивного оцінювання, представлення адресанта себе в привабливому, вигідному світлі. Через ставлення Канади до України показано її важливість та створюється позитивний образ.

Також: “*President Obama might take note of the forthright and principled stand that Prime Minister Stephen Harper and Foreign Minister John Baird have taken on Ukraine*”. Описання позиції канадського прем’єр-міністра стосовно України супроводжується використанням таких позитивно забарвлених епітетів, як «відверта» та «принципова».

У статті використано стилістично забарвлений вираз “*And Ottawa has sustained this engagement through every twist and turn in Kyiv’s recent history of political corruption and civil unrest.*” Використовуючи даний вираз замість нейтральних слів, наприклад, «змін та подій», підкреслюється скрупульозна увага з боку Канади до будь-яких, навіть, найдрібніших питань корупційної політики та громадських заворушень в Україні. Далі ця думка підкріплюється дефініцією України, як “*Canada’s top 20 “countries of concentration*”.

В абзаці, де йдеться мова про Росію, щодо характеристики України використовується прикладка-уточнення “*a country of historic importance to Russia*” з метою формуванню образу України, як важливої для Російської Федерації.

Передостанній абзац статті: “*All of us who care about the Ukrainian people and their struggles today should keep this in mind. Domestic political cynicism should stop at the water’s edge.*”, є закликом до кожного бути уважними до внутрішніх проблем України, не стояти осторонь. Для підсилення ефекту використано вислів “*stop at the water’s edge*”. “*Politics stops at the water’s edge*” – старе політичне прислів’я. Воно означає, що має існувати чіткий

поділ між внутрішньою та зовнішньою політикою країни. І, саме тут, що внутрішньодержавний політичний цинізм Канади не повинен виходити на міжнародний рівень. Тут бачимо приклади застосування тактики «спонукання» – заклик до якої-небудь дії, прийняття точки зору.

Отже, аналіз статті «Domestic politics and Ukraine» виявляє використання стратегії на підвищення, представлені наступними тактиками: «презентації», «неявної самопрезентації», та стратегії театральності: «спонукання».

Проаналізувавши статтю на стратегії і тактики, мовні засоби маніпулювання у формуванні образу української держави, можна зробити висновки, що образ сформовано позитивний. Це було здійснено не напряду через показ України з хорошого боку, а через постійне підкреслення зацікавлення Канадою в її справах та проблемах, її надзвичайної значимості для Канади, уряду і т.д. Отже, домінантною тактикою є тактика «неявної самопрезентації».

Список використаних джерел:

1. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита // М.: Изд-во МГУ, 1997. – 344 с.
2. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи // М.: Едиториал УРСС, 2003. – 284 с.
3. Михалева, О. Л. Политический дискурс : Специфика манипулятивного воздействия // М.: Либроком, 2004. – 256 с.
4. Полонский, А. В. Современный медиадискурс: ключевые идеи и слова / А. В. Полонский // Русский язык в современном медиапространстве. Материалы Междунар. науч.-практ. конф. // Белгород: БелГУ, 2009. – 238 с.
5. Domestic politics and Ukraine. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://ottawacitizen.com/news/domestic-politics-and-ukraine>